

Πραγματοποιήθηκε στις 3 – 4 Απριλίου στη Μαδρίτη το σεμινάριο της ETUCE στο πλαίσιο του προγράμματος “TRUCE” με θέμα «Τα συνδικάτα ενδιαφέρονται για την εκπαίδευση – τη βία στα σχολεία».

Την ΟΛΜΕ εκπροσώπησε ο Δημήτρης Πεππές, μέλος του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ, ενώ από την πλευρά της ΔΟΕ συμμετείχε ο Τριαντάφυλλος Οικονόμου, μέλος του Δ.Σ. της ΔΟΕ.

Στόχος του σεμιναρίου ήταν η ενημέρωση των συνδικάτων – μελών της ETUCE για την κλιμακούμενη σχολική βία και τους τρόπους αντιμετώπισης – αντίδρασης των συνδικάτων με παραδείγματα «καλών πρακτικών» από τις χώρες τους, καθώς και την ενημέρωση των συμμετεχόντων για την Αυτόνομη Συμφωνία Πλαίσιο, που υπεγράφη από τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους (ETUC, BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP) για τη Βία και την Παρενόχληση στην Εργασία.

Το σεμινάριο άνοιξε με τον χαιρετισμό του Γεν. Γραμματέα της ETUCE, ο οποίος επεσήμανε ότι το μεγαλύτερο «έλλειμμα» της παραπάνω συμφωνίας, είναι ότι δεν λειτουργεί συνδυαστικά ή / και σε αντιστοιχία με την προηγούμενη Αυτόνομη Συμφωνία Πλαίσιο που υπέγραψαν οι κοιν. εταίροι για το εργασιακό στρες. Το γεγονός αυτό επισημάνθηκε πολλές φορές διότι, ενώ ήταν στις προθέσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων να υπάρξει αυτή η «σύνδεση» για ευνόητους λόγους, ωστόσο, αυτό δεν έγινε αποδεκτό από τους εκπροσώπους των εργοδοτών και παραπέμφθηκε για συζήτηση στο μέλλον. Παράλληλα, ο κ. Romer, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη ύπαρξης εξειδικευμένης συμφωνίας για τη Βία και την Παρενόχληση στο χώρο της εκπαίδευσης, δεδομένης και της κλιμάκωσης της σχολικής βίας, που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια και με ανθρώπινα θύματα.

Ακολούθησε χαιρετισμός από τον εκπρόσωπο του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και εργασίας. Ο κ. Tregenza, παρουσίασε το έργο του ιδρύματος, το οποίο έχει συστήσει ένα είδος «παρατηρητηρίου» για τη σχολική βία, το οποίο ενημερώνεται μέσω ερευνών που γίνονται κάθε χρόνο μέσα στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική κοινότητα. Στην ιστοσελίδα του ιδρύματος υπάρχουν τα ερωτηματολόγια μεταφρασμένα στις περισσότερες γλώσσες των χωρών – μελών της Ευρ. Ένωσης, τα οποία συμπληρώνονται και αποστέλλονται στο ίδρυμα.

Στην εισήγησή του παρουσίασε συνοπτικά τα τελευταία πορίσματα από την 4^η Έρευνα, στα οποία φαίνεται ότι οι εκδηλώσεις της βίας στα σχολεία εναντίον των παραγόντων της εκπ/κής κοινότητας είναι και σωματικές και ψυχολογικές και μπορεί να προέρχονται είτε από άτομα εντός της σχολ. Κοινότητας είτε από άτομα έξωθεν αυτής. Κατά τον ομιλητή, ο τρόπος αντιμετώπισης του θέματος ποικίλλει από χώρα σε χώρα, εξαιτίας του διαφορετικού υπάρχοντος ή μη υπάρχοντος, εθνικού νομοθετικού πλαισίου.

Στη συνέχεια τον λόγο πήρε ο κ. Alejandro Tiana, Υφυπουργός Παιδείας της Ισπανίας, ο οποίος επεσήμανε την αύξηση των περιστατικών βίας στα Ισπανικά σχολεία, τα τελευταία χρόνια. Για τον λόγο αυτό υπήρξε μια συμφωνία η οποία υπεγράφη από τα περισσότερα (όχι από την πλειονότητα) των εκπαιδευτικών συνδικάτων και της κυβέρνησης το 2006, η οποία, αργότερα, διευρύνθηκε με τη συμμετοχή γονεϊκών – μαθητικών οργανώσεων και η οποία είχε στόχο την προαγωγή του θετικού κλίματος διαβίωσης στο σχολείο, μέσω τμημάτων καθοδήγησης που υπάρχουν σε σχολεία της Α/βάθμιας Εκπ/σης, και τα οποία αποτελούνται από ψυχολόγους, κοιν. λειτουργούς, κ.λπ. Στη συμφωνία αυτή περιέχεται και ο όρος ότι η αναγκαία κατάρτιση για τη βελτίωση των σχέσεων στα σχολεία πρέπει να συμπεριληφθεί στην αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Σύμφωνα, με τον ομιλητή, το επόμενο βήμα για τον εμπλουτισμό της παραπάνω συμφωνίας θα είναι η δημιουργία από κοινού με τα Συνδικάτα ενός παρατηρητηρίου των σχέσεων στο

σχολείο σε εθνικό επίπεδο, για να εισαχθεί η αγωγή του πολίτη στο αναλυτικό πρόγραμμα. Για το λόγο αυτό, το 2006 η Ισπανική κυβέρνηση δημιούργησε ένα τμήμα του αναλυτικού προγράμματος που αφορά στην αγωγή του πολίτη, προκειμένου να αποτελέσει πεδίο προβληματισμού και για τη σχολική βία. Το σημαντικό εδώ είναι, ότι το υπόλοιπο τμήμα του προγράμματος, θα συνδιαμορφωθεί από τις τοπικές αρχές και από το κάθε σχολείο χωριστά, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες (αποκέντρωση των σχολείων).

Στη συνέχεια το λόγο πήρε η Christine Blower, συντονίστρια του προγράμματος TRUCE για τη βία στα σχολεία και γεν. γραμματέας της NUT (Ένωση Εκπαιδευτικών της Αγγλίας), η οποία αναφέρθηκε στα θέματα – κλειδιά που, κατά τη γνώμη της, πιθανώς να αποτελούν και τις ενδεδειγμένες λύσεις για αυτό το περίπλοκο θέμα της βίας στα σχολεία:

- Ανάγκη για εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: σε σχέση με την αρχική εκπαίδευση και τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξή τους
- Ανάγκη για συνεργασία και με τα νομοθετικά σώματα, αλλά και με τις αρχές επιβολής της τάξης (αστυνομία, κ.λπ.)

Από την NUT ήταν και η επόμενη ομιλήτρια, η κα Ros Mc Neil Τμηματάρχης στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Ίσων Ευκαιριών του συνδικάτου, η οποία παρουσίασε τον «Χάρτη για τα σχολεία» της οργάνωσής της, ο οποίος εκδόθηκε τον Οκτώβρη του 2005, κατόπιν σχετικής απόφασης από την Εθνική Συνδιάσκεψη της NUT τον Μάρτη του 2005. Σε αυτόν περιέχονται: τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των παιδιών και των νέων ανθρώπων, των εκπαιδευτικών, των γονέων, του διοικητικού μηχανισμού των σχολείων, των τοπικών αρχών και της κυβέρνησης. Όσον αφορά τα δικαιώματα των εκπαιδευτικών σύμφωνα με τον «Χάρτη», οι εκπαιδευτικοί πρέπει να έχουν:

- συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση σε θέματα στρατηγικών συμπεριφοράς
- σαφώς καθορισμένη κλίμακα πειθαρχικών μεθόδων στις οποίες θα συμπεριλαμβάνονται ανταμοιβές αλλά και μέτρα τιμωρίας
- σαφείς οδηγίες για τους τρόπους αντιμετώπισης κρίσεων
- απαλλαγή σε περιπτώσεις λεκτικής κακοποίησης, απειλών ή φυσικής (σωματικής) κακοποίησης και
- τον απαραίτητο χρόνο μέσα στη σχολική μέρα προκειμένου να μοιραστούν πληροφορίες, εμπειρίες και αποτελεσματικές στρατηγικές

Θα πρέπει επίσης οι εκπαιδευτικοί να έχουν το δικαίωμα να:

- γνωρίζουν που να απευθυνθούν για βοήθεια / υποστήριξη
- γνωρίζουν τους χωροταξικούς κανονισμούς για την εκκένωση των τάξεων
- εργάζονται σ' ένα περιβάλλον υποστηρικτικό και συνεργατικό
- έχουν ισχυρή καθοδήγηση από τους διευθυντές οι οποίοι θα παρέχουν ευρεία υποστήριξη σε όλο το προσωπικό
- έχουν σωστές αίθουσες διδασκαλίας και ανάλογο αριθμό μαθητών και
- αποτελεσματικές πολιτικές για την υγεία και την ασφάλειά τους

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τη NUT, αυτές είναι: ο σεβασμός στους μαθητές, οι υψηλές προσδοκίες για την πρόοδο των μαθητών, η αποτροπή όλων των μορφών παρενόχλησης μεταξύ μαθητών (bullying).

Η 1^η μέρα του σεμιναρίου συνεχίστηκε με την εισήγηση από την Βουλγαρία, και από την Αντιπρόεδρο της ETUCE κα Kounka Damianova, και Γραμματέα Διεθνών Σχέσεων της Βουλγαρικής Ένωσης Εκπ/κών. Η κα Damianova μίλησε, καταρχήν, για την αύξηση που δείχνουν τα στατιστικά στοιχεία στη Βουλγαρία, όσον αφορά τη βία στα σχολεία. Σημείωσε ότι και στη χώρα της έχει αρχίσει και δίνεται έμφαση στον τομέα της πρόληψης. Γι αυτό το λόγο στο παιδαγωγικό πτυχίο προσφέρονται και εξειδικευμένες επιλογές, όπως η επίλυση ψυχικών συγκρούσεων, εργασία με παιδιά

και εφήβους με ποινικό μητρώο κ.λπ. Αυτές οι επιλογές εισήχθησαν στο πρόγραμμα σπουδών πριν δυο χρόνια και πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια των ζετών σπουδών. Επιπλέον, τα νέα μεταπτυχιακά στην παιδαγωγική που θα προταθούν, θα έχουν σχέση με τη βίαιη συμπεριφορά των παιδιών, την υποστήριξη των θυμάτων, κ.λπ. Στο πλαίσιο της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, το Εθν. Παιδαγωγικό κέντρο της Βουλγαρίας, μέσω των περιφερειακών κλάδων του, οργανώνει την ετήσια κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με μαθήματα όπως: πρόληψη της βίας στα σχολεία (εσωτερική και εξωτερική), απάντηση στην επιθετικότητα και τη βία, επίλυση συγκρούσεων, δεξιότητας στην επικοινωνία. Προωθείται επίσης και η συνεργασία μεταξύ εκπ/κών, γονέων, ιδρυμάτων και ΜΚΟ σε θέματα βίας, παρενόχλησης, κ.λπ.

Απ την πλευρά του Γερμανικού Εκπαιδευτικού Συνδικάτου, ο Αντιπρόεδρος της GEW, κ. Jan Nissen, μίλησε για το Σχέδιο Έκτακτης ανάγκης το οποίο, ήδη, εκπονείται και το οποίο θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα αντιμετώπισης περιστατικών βίας στο σχολείο σε μία κλίμακα που θα ξεκινάει από το τι πρέπει να κάνει ο εκπαιδευτικός σε περίπτωση βανδαλισμών στο σχολείο μέχρι και το πώς πρέπει να αντιδράσει σε περίπτωση επιθέσεων με όπλο. Το παραπάνω σχέδιο θα εφαρμοστεί σε όλα τα κρατίδια της Γερμανίας. Φυσικά, εκτός από αυτό το Σχέδιο Έκτακτης ανάγκης, ο εκπρόσωπος του Γερμανικού Συνδικάτου, μίλησε και για την πρόληψη στην οποία πρέπει να δοθεί βάρος, πριν την έσχατη λύση. Τέτοια μέτρα στην κατεύθυνση της πρόληψης τα οποία εφαρμόζονται στα κρατίδια της Γερμανίας, είναι η κατάρτιση για τους εκπαιδευτικούς που εστιάζει στη διεύρυνση των κοινωνικών δεξιοτήτων τους και την κοινωνική αλληλεπίδρασή τους κατά τη διάρκεια της διδακτικής διαδικασίας (αρχική κατάρτιση εκπαιδευτικών) και στις δεξιότητες παροχής συμβουλών μέσω της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης για το θέμα της σχολικής βίας.

Η τελευταία εισήγηση για την 1^η μέρα ήταν από τον κ. Patricio Perez, από την FECCOO Ισπανίας. Η «καλή πρακτική» του συνδικάτου του, την οποία παρουσίασε αφορούσε στο Σχέδιο για την Βελτίωση των Σχέσεων στο Σχολείων, το οποίο παρουσίασε ο Ισπανός Υφυπουργός, αφού η FECCOO ήταν ένα από τα συνδικάτα που είχε υπογράψει τη συμφωνία. Επεσήμανε ιδιαίτερα ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα δίνει μεγάλη σημασία στη μεσολάβηση ή στην επίλυση των όποιων διαφορών με ειρηνικό τρόπο, στη μείωση του αριθμού των μαθητών στην τάξη, στην ατομική διδασκαλία από ψυχολόγους και κοιν. λειτουργούς και στη συμμετοχή της τοπικής κοινότητας. Ένα άλλο ανάλογο πρόγραμμα που είχε εφαρμόσει το ισπανικό συνδικάτο ήταν και το πρόγραμμα Atlantida, που στοχεύει στη διευκόλυνση ανταλλαγής εμπειριών των εκπαιδευτικών πάνω σε τέτοιου είδους θέματα. Επίσης, ο ομιλητής αναφέρθηκε και στο καινούργιο πρόγραμμα για εκπαιδευτικούς που εκπονεί το συνδικάτο του και θα ονομάζεται Redes και το οποίο θα είναι ένας διαδικτυακός τόπος όπου θα παραδίδονται εκπαιδευτικά μαθήματα.

Η 2^η μέρα ήταν αφιερωμένη στις ομάδες εργασίας, όπου ο στόχος ήταν να ανιχνευθεί ο βαθμός συχνότητας της εμφάνισης περιστατικών βίας στο σχολείο σε κάθε μία από τις χώρες που συμμετείχε στις ομάδες και οι ενδεχόμενοι τρόποι αντιμετώπισης.

Αυτό που διαφάνηκε απ' την ομάδα εργασίας στην οποία συμμετείχε η Ελλάδα, η Κύπρος, η Πολωνία, η Σκωτία, η Πορτογαλία και η Ουγγαρία, ήταν ότι εκτός της Ελλάδας και της Κύπρου, όπου τα περιστατικά, τουλάχιστον ακόμη, είναι μεμονωμένα με μια ελαφρώς αυξητική τάση, οι υπόλοιπες χώρες είχαν πολύ έντονο πρόβλημα. Εντύπωση προκάλεσε η Ουγγαρία, όπου ο εκπρόσωπος του συνδικάτου, ανέφερε ότι η νομοθεσία της χώρας, απαγορεύει στον εκπαιδευτικό ακόμη και να αποβάλει από την τάξη μαθητή, όταν αυτός προβαίνει σε οποιαδήποτε παρενόχληση

της τάξης ή του εκπαιδευτικού. Το εντονότερο πρόβλημα όμως που διαφάνηκε από τις τοποθετήσεις των υπολοίπων, ήταν η περίπτωση της διαδικτυακής παρενόχλησης – παρενόχλησης του κυβερνοχώρου (cyber bullying), την οποία πρώτη έθιξε η εκπρόσωπος του Σκωτσέζικου συνδικάτου και η οποία είχε πέσει θύμα μιας τέτοιας παρενόχλησης από μαθητή, ο οποίος «ανέβασε» στο διαδίκτυο συκοφαντικό κείμενο με φανταστικές λεπτομέρειες για την προσωπική της ζωή.

Στην παρέμβασή τους οι εκπρόσωποι της Ελλάδας, καταρχήν επεσήμαναν το γεγονός ότι, πριν συζητηθούν τα φαινόμενα της σχολικής βίας, θα έπρεπε να αναζητηθούν πρώτα οι αιτίες για την εκδήλωσή τους και άρα ο τρόπος για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο στη ρίζα του. Αιτίες όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός, η κοινωνική ανισότητα, η διαφορετικότητα κ.λπ. είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις γενικότερες οικονομικές πολιτικές που ακολουθούνται καθώς και τις πολιτικές υποχρηματοδότησης στον τομέα της εκπαίδευσης.

Στο ειδικότερο μέρος οι εκπρόσωποι της ΟΛΜΕ και της ΔΟΕ, αναφέρθηκαν στο ότι προκειμένου να αντιμετωπιστούν τέτοια φαινόμενα η αναβάθμιση του εκπαιδευτικού και της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι το πρωταρχικό μέτρο. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, αρχική αλλά και δια βίου θα επέτρεπε, καταρχήν, στον εκπαιδευτικό να έχει μία «πρώτη γραμμή άμυνας» καθιστώντας τον ικανό να σχεδιάσει προγράμματα πρόληψης. Εδώ επισημάνθηκε ότι σε καμία περίπτωση ο εκπαιδευτικός δεν θα πρέπει να υποκαταστήσει το έργο και την υποχρέωση της Πολιτείας, να «εξοπλίσει» τα σχολεία με το απαραίτητο επιστημονικό προσωπικό (ψυχολόγους, κοιν. λειτουργούς, κ.λπ.).

Τέλος, από τον εκπρόσωπο της ΟΛΜΕ κ. Δημήτρη Πεπέ, ως «καλή πρακτική» αναφέρθηκε το πρόγραμμα που εκπόνησε το ΚΕΜΕΤΕ της ΟΛΜΕ για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία. Το πρόγραμμα αυτό έγινε στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού προγράμματος EQUAL το 2003 με τη συμμετοχή Γυμνασίων της χώρας και το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την έκδοση του ομότιτλου βιβλίου από το ΚΕΜΕΤΕ της ΟΛΜΕ.

Δημήτρης Πεπές
Τριαντάφυλλος Οικονόμου